İslahiye Karasuyun Gözü Gölü Yüzen Adası

İslahiye, Lake Karasuyun Gözü Floating Island

Prof.Dr.İhsan BULUT
Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü
ibulut@atauni.edu.tr

Yrd.Doç.Dr.Cemal SEVİNDİ
Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü
csevindi@atauni.edu.tr

Özet

Yüzen adalar ülkemiz coğrafyasının yeni bir kavramı ve araştırma konusudur. Ülkemiz yüzen adalar açısından da oldukça zengin ve adeta bir yüzen ada cennetidir. Hemen her coğrafi bölgemizde ve yöremizde yüzen adalara ve oluşumlarına rastlamak mümkündür. Türkiye'nin yüzen adaları çok önemlidir. Yüzen adalar tabiatın mucizelerinden biridir. Türkiye'nin antik çağda var olan ve bilinen bu jeomorfolojik zenginlikler son zamanlara kadar kayıp miras olarak kalmıştır. İslâhiye'nin 10 km. doğusunda Tilmen Höyük yakınlarında leçelik arazi içerisinde Karasuyun Gözü gölü denilen göl içerisinde yaklaşık 2 da. lık bir yüzen ada ve çok geniş sazlıklar bulunmaktadır. 37° 02' 33" kuzey enlemi ve 36° 41' 50" doğu boylamı koordinatlarına sahip olan göl 250x150 m ebatlarındadır. Yörede şiddetli garbi rüzgârları estiği için ada sazlıklara yanaşmış durumdadır. Hâkim rüzgâr yönü batı olduğu için nadiren esen ve ters yel olarak bilinen güney ve güneydoğudan esen rüzgârla ada su yüzeyine ve batı kıya yaklaşmaktadır. Gerek bu bölgedeki göl oluşumu ve yüzen ada oluşumu bakımından yeni bir örnek olarak düşündüğümüz bu çalışmayla hem Türkiye yüzen ada literatürü zenginleşecek, hem de dünya yüzen adalar listesine yeni bir katkı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yüzen ada, Islahiye, Karasuyun Gözü, Tilmen Höyük

Abstract

Floating islands is a new term in our country's geography and area of research. Our country is very rich in terms of floating islands, too. It is almost a floating island paradise. Floating islands and formations can be found in almost our every geographical region. Floating islands are of utmost importance in Turkey. They are one of the miracles of nature. This geomorphologic wealth of Turkey which are known and existed in ancient times has remained as a lost heritage until recently. In a volcanic rocky land, in 10 km. east of İslâhiye, near Mound Tilmen in a lake caked Karasuyun Gözü is there a 2-minute floating island and extensive reed beds. The lake with the coordinates of 37° 02' 33" north and 36° 41' 50" east, is 250x150 m size. Since severe western winds blow in the region, the island approached the reed beds. As the direction of the prevailing wind is west, the island is approaching the sea surface and western shoreline with the wind rarely blowing from the south and southeast known as adverse wind. With this study, regarded as a new example in terms of floating island and lake formations in this region, both Turkish floating island literature will enrich and there will be a new contribution to the world floating island list.

Key words: Floating island, İslahiye, Karasuyun Gözü, Mound Tilmen

1. Giriş

Aslında Türkiye'deki yüzen adaların ve onlar hakkında yazı kaleme almanın uzun bir tarihi geçmişi var. Klasik antik dönemde, o zamanlarda *Koloë Limne* veya *Gygaean Gölü* olarak bilinen ve şu anda Manisa sınırları içinde yer alan Marmara Gölü'nde (38°37' Kuzey, 28°02' Doğu) dini bir merasimin parçası olan yüzen adalar vardı. Hristiyan çağındaki aktif kişilerinden Martianus Capella; "...Romalı bilim adamı ve yazar Varro (MÖ. 116-27),; Lidya'da Nimflerin Adaları olarak adlandırılan adalar gördüğünü rapor

etmektedir: bu adalar, flüt müziği eşliğinde kıyıdan gölün ortasına doğru hareket etmekte ve kendi etrafında daire çizdikten sonra yine kıyıya yanaşmaktadır." şeklinde yazmaktadır.

Muhtemelen milattan önce birinci yüzyılda yaşamış olan Nicaea'lı Isigonus yüzen adalar, kurbanlar ve bir koroyu kapsayan göl çevresinde yılda bir düzenlenen bir festivali tarif etmektedir:

Türkiye'nin batısında, Nimflere adanmış Tala isimli bir göl vardır. Bu gölde, oldukça fazla sayıda kamış vardır ve bunların ortasında da yerlilerin "kral" olarak adlandırdığı bir yüzen ada bulunur. Gölde yılda bir kez adakların sunulduğu ve daha sonra kıyılarında koronun sesinin yükseldiği bir festival düzenlenmektedir. Daha sonra bütün kamışlar dans etmeye başlamakta ve kral [yani gölün en büyük yüzen adası] onlarla birlikte dans ederek kıyıya yanaşmaktadır. İnsanlar ona liflerden yapılmış bir taç giydirmekte ve bereketli bir mevsim geçirileceğinin habercisi olduğundan kralın ertesi yıl yine kendileriyle bir araya gelmesi için dua ederek tekrar kıyıdan uzağa göndermektedirler.

Kültürel önemi büyük olan bu yüzen adalar, maalesef artık mevcut değiller ve aradan geçen yüzyıllar boyunca Türkiye'deki yüzen adalar hakkında herhangi bir yeni rapor ya da yazı bulunmadığını belirten Chet Van Duzer 2004-2007 yılları arasında dünyadaki yüzen adalar hakkındaki kitabıyla ilgili araştırmalar yaparken, modern bilim literatüründe Türkiye'deki diğer yüzen adalardan bahseden çok kısa göndermeler bulabilmiştir Bunlardan biri de Bingöl İli Solhan İlçesi'ndeki Hazarşah Köyü Göl Mezraa' daki yüzer adalarla ilgili makalemiz ve akabinde yaptığımız çalışmalarımızdır. Bu çalışmaları Yüzen ada kavramıyla ilgili gerek terminolojik, gerekse bilimsel anlamda yeterli kaynağın olmadığı ülkemizde, araştırmalarımızın akabinde çok sayıda yüzen adanın olduğunun anlaşılması ve ilginin bu konuya yoğunlaşması da ülkemiz coğrafyası açısından son dönemdeki memnuniyet verici bilimsel gelişmelerdir (Bulut, Zaman, Kopar ve Artvinli, 2008, 133-153 ve Bulut, Kopar, Zaman; 2009). Bu çalışmalara Çorum, Denizli ve Rize ilindeki çalışmalar da eklenmiştir (Bulut ve Girgin; 2010: 3-10, Bulut ve Kantürk; 2010: 88-92, Bulut ve Hadimli; 2010: 92-101; Bulut ve Akbulut, 2010, 9-24) şeklinde sonraki çalışmalarımız izlemiştir.

Yüzen adalar tabiatın mucizelerinden biridir: bir su kütlesinin yüzeyinde bir adanın serbestçe hareket etmesi imkânsız gibi görünmektedir. Bu açıklamalardan da anlaşılıyor ki, yakın zamana kadar kavramsal anlamda da rastlamadığımız yüzen adalar Anadolu coğrafyasının yabancısı olmayıp, antik çağdan beri bilinmektedir. Ancak uzun bir süreçte yerli kaynaklara ve kayıtlara geçirilememiştir. Ancak yüzen adalar gerçekten de vardır. Türkiye sanıldığından çok yüzen ada varlığına sahiptir. Yüzen adalar bilimsel kamuoyunun yanında, toplumsal kamuoyunun da gündemine önemli ölçüde yerleşmiştir. Bu konuda kitap ve makale düzeyinde yayınlar artmaktadır. Bu jeomorfolojik şekiller turistik yer levhaları içerisine dahil edilmiş, yüzen ada logosu ve adı taşıyan firmalar, işyerleri açılarak yüzen adalar doğal klip ve film seti özelliğine ulaşılmıştır. Turizmin de önemli destinasyonları arasına girmiştir.

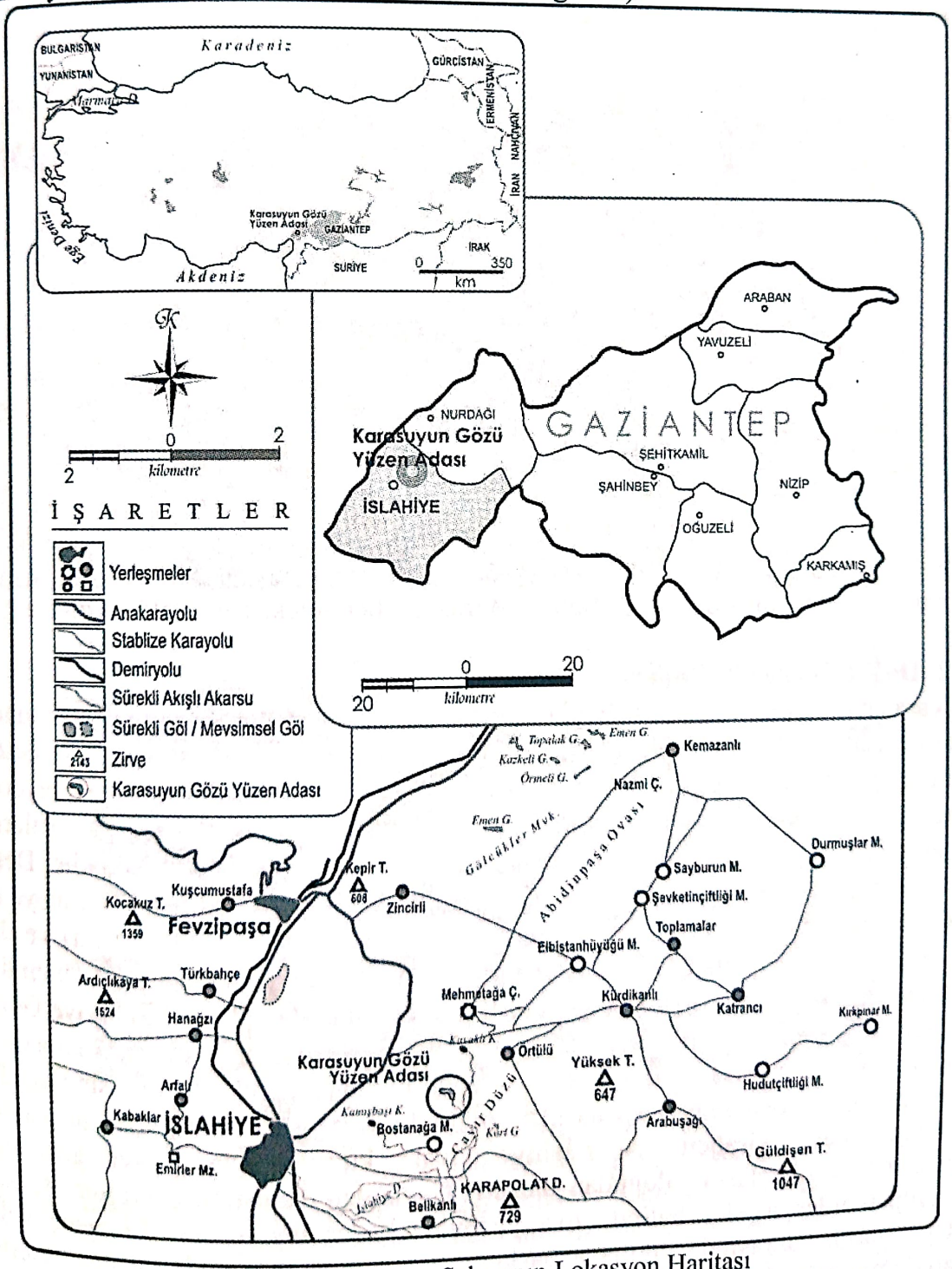
İslahiye Karasuyun gözü yüzen adası önceki yüzen adalarla ilgili gazete, radyo ve televizyon haberlerimizin ardından yerel sakinlerin ihbarı sonucunda eriştiğimiz bir yüzen adadır . Yüzen adaların bulunduğu konum Anadolu Medeniyetlerinin beşiği ve yerleşme kültürünün en önemli arkeolojik siti niteliğindeki Tilmen Höyüğüne sadece yaya olarak 2 km., Antik Çağ Yesemek Heykel atölyesine 20 km. ve İslahiye şehir merkezine ise 7 km. mesafededir.

Karasuyun Gözü yarı kurak Akdeniz İklimi bölgesi ve karasallığın şiddetlendiği Hatay-Maraş grabeninin önemli göl ve su kaynaklarından biridir ve muhtemelen köklü Tilmen ve Yesemek Medeniyetlerinin de kurulma ve bereket kaynaklarıdır. Karasuyun

Gözü Gölü'nden (Karagöl veya Emen olarak da bilinir) çıkan sular yüksek debili Karaçay(Karasu) deresi olarak akışa geçmektedir. Bu çay Tilmen Höyüğün doğu tarafında iki kola ayrılarak höyüğün çevresini dolaşarak batısında tekrar birleşmekte ve höyük her tarafından akarsularla kat edilerek bu kurak bölgede adeta bir vaha yaratmaktadır. Koordinat olarak 36° 58' 27" kuzey enlemi ve 36° 41' 22" doğu boylamına karşılık gelmektedir. İklimin elverişliliği ve Akdeniz İkliminin ılıman karakteri jeomorfolojik oluk sayesinde bu kesimlere kadar rahatlıkla sokulabilmektedir. Bu nedenle yöre yoğun bir tarımsal faaliyet ve kültür bitkileri zenginliğine sahiptir.

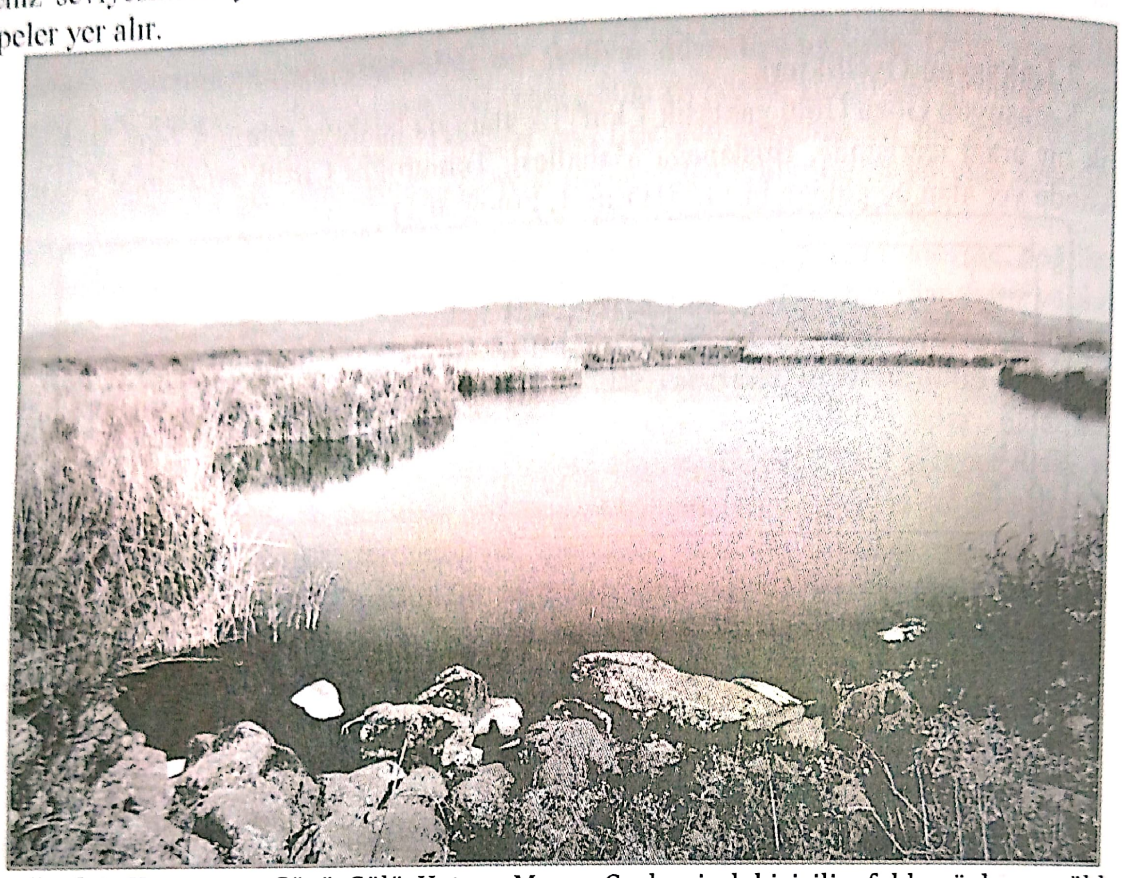
2.Lokasyon Özellikleri

Karasuyun Gözü Gölü yaklaşık 1 km^2'lik alanıyla İslahiye şehrinin 7 km. doğusunda leçelik bir arazi içerisinde, Boslanağa Mahallesi, Temuroğlu Çiftlik arazisinde Çayırdüzü mevkiinde yer alan üç gölden biridir (Harita 1, Fotoğraf 1).

Harita 1. Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası

Ayrıca yörede yüksek debili ve önemli su kaynakları bulunmaktadır. Graben kuzey batısında yükseltileri 2000 m.yi, ve güneydoğusunda yer yer 1500 m.'leri aşan Toros Dağlarının bu kesimdeki uzantılarıyla sınırlanmaktadır. Bu kesim Gaziantep Platosu olarak adlandırılmaktadır. Ova tabanından İslahiye-Fevzipaşa demiryolu ve kara yolu geçmektedir. Arazi genelinde basık tepeler ve bunlar üzerinde yaşanmış antik çağ höyük yerleşmeleri ve güncel olarak çiftliklerin yoğunluğu açısından dikkat çekmektedir. Gölün deniz seviyesinden yüksekliği 485 m. kadardır. Çevresinde 500-550 m. yükseltili basık tepeler yer alır.

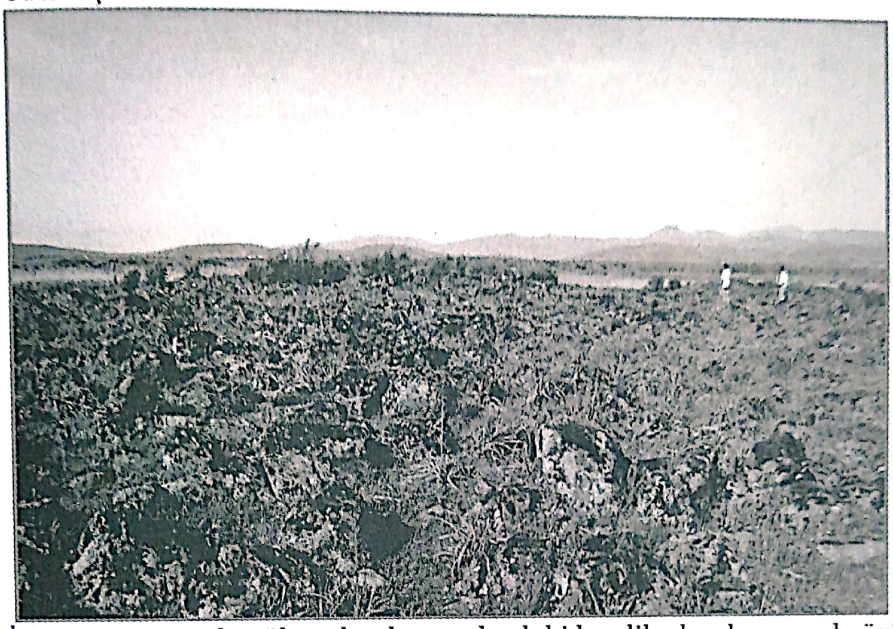
Fotoğraf 1. Karasuyun Gözü Gölü Hatay- Maraş Grabenindeki irili ufaklı yüzlerce gölden biridir

2. Doğal Çevre Özellikleri

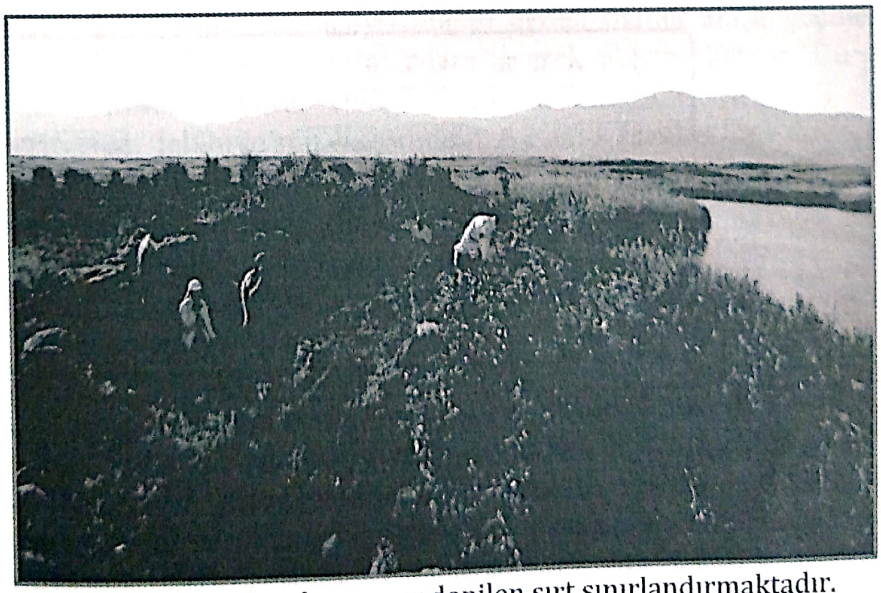
Karasuyun gölü ve yüzen adalar İslâhiye Ovası'nın merkezi bir konumunda yer almaktadır. Batıdan Amanos Dağları, doğudan Sof ve Sarıkaya dağları ile Gaziantep Platosu'nun çevrelediği İslâhiye Ovası önemli ve verimli ovalardan biridir. Kuzeydoğudan güneybatıya doğru bir oluk şeklinde uzanan ova, kuzeyde Maraş ve Pazarcık ovaları adını alır. İslâhiye Ovası, büyük bir çöküntü hattının kuzey ucunda bulunmaktadır. Denizden yüksekliği ortalama 550 m olan İslâhiye Çukurluğu'ndan sonra bu kırık hat güneye doğru, Amik Gölü ve Hatay'a kadar sürer. Ülkemizin önemli tektonik hatlardan biri ve deprem kuşağı olan bu hat Bingöl ve Karlıova'ya kadar uzanır. Dünyanın da önemli kırık hatlarından olan bu çöküntü alanı ülke sınırlarının dışında da, Elbeka, Taberiye Gölü, Lut Vadi-i Araba, Akabe Körfezi, Kızıl Deniz ve Afrika'da Rudolf Gölleri, Viktorya Gölü, Tanganika Gölü ve Niyasa'ya dek uzanır. Graben boyunca gerek ülkemiz sınırları dışında gerekse araştırma yöresi ve hat boyunca irili ufaklı binlerce göl ve kaynaklar mevcuttur.

Maraş-Hatay Grabeni ve İslahiye Ovası kuzeybatıdan kalker ana kayanın oluşturduğu Toros Dağları ile doğudan Bazaltik Gaziantep Platosu ile çevrilidir. Bu nedenle bazalt erüpsiyonlar leçeler halinde ova yüzeyine kadar ilerlemiştir. Bu genç volkanik kayaçlar Miosen sonrasında çıkmaya başlamış Kuvaterner dönemde de devam etmiştir. Kıkhan doğusundan Fevzipaşaya kadar uzanan bazaltların ova altında da uzandığı, çatlaklı

olduğu belirtilmektedir. Leçe bölge antik çağlardan beri sosyo-ekonomik yaşantısında da büyük önem taşımaktadır (Fotoğraf 2,3). Leçelik arazide yüksekte kalmış leçeden daha eski tepelere ger denilmektedir. Bu kavramınsa dağların tepelerin burun halindeki sırtları veya üzerindeki tek tük ağaç bulunan kayalık anlamına geldiği belirtilmektedir. Gölün 2,5 km. kuzeyinde 544 m. yükseltili Kengerli Tepe bunlardan biridir. Bütün höyüklerde yapı malzemesi olarak kullanıldığı gibi, tarihi devirler boyunca ve günümüzde sınır, taşı, istinat duvarı, mesken malzemesi olarak yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Bölgenin erken kültür medeniyet bölgelerinden biri olmasının ve Hitit medeniyetinin en parlak dönemlerini yaşadığının en önemli kanıtı olan Yesemek Heykel atölyesinde bazalt taşları işlenerek Mısır'a ihraç edilmiştir.

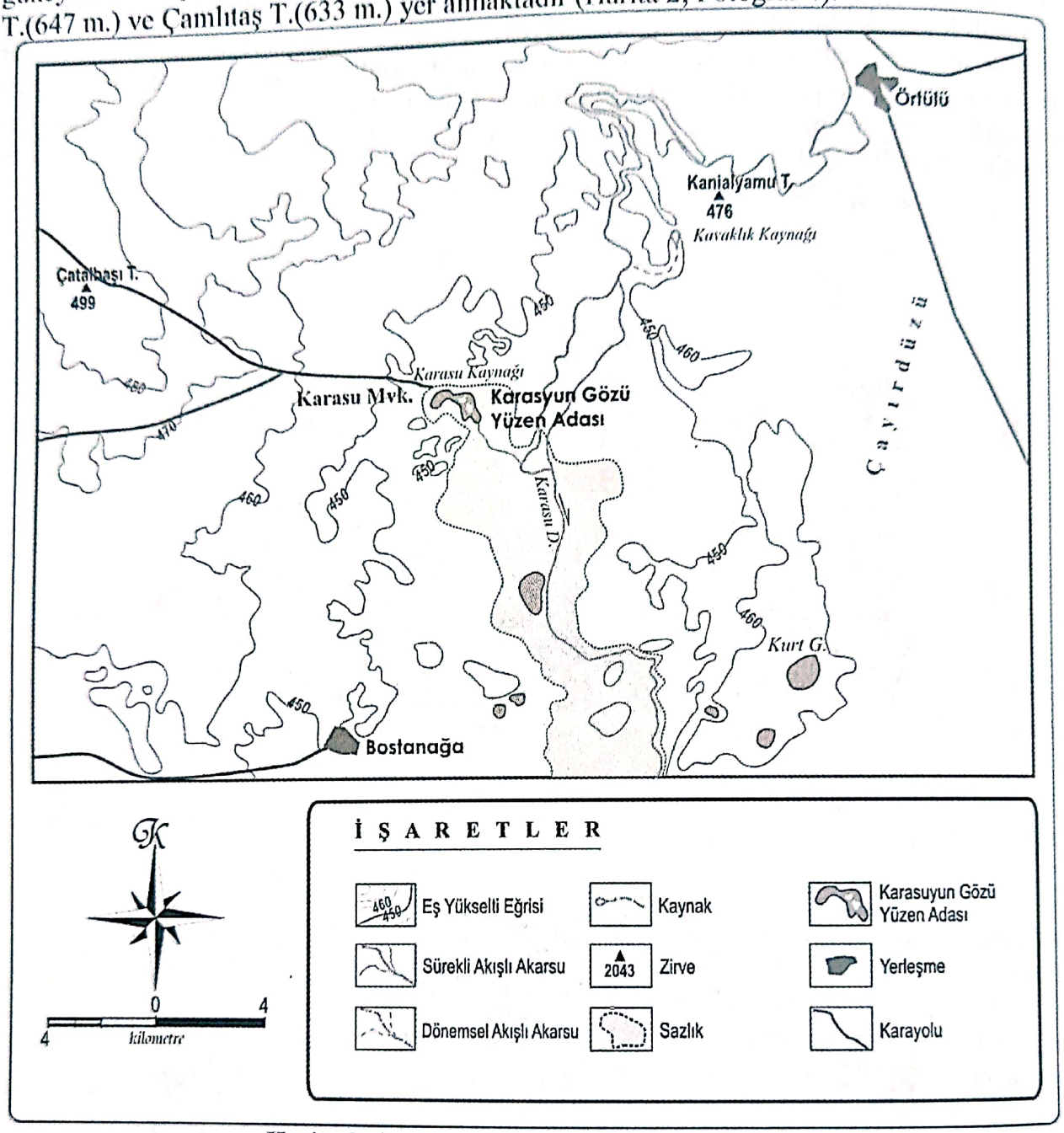
Fotoğraf 2. İslahiye Ovasında göle yakın konumlardaki leçelik alandan genel görünüş.

Fotoğraf 3. Gölün batı kıyısını leçeler ve ger denilen sırt sınırlandırmaktadır.

Genellikle alüviyal topraklarla kaplı olan ovanın genişliği 10-20 km arasında değişmektedir. İl sınırları içindeki uzunluğu ise 70 km'ye yaklaşır. Arazi jeomorfolojik olarak güneybatı-kuzeydoğu uzanımlı Hatay-Maraş Grabeninin merkezi bir kesiminde yer almaktadır. Graben kuzey batı ve güneydoğusunda uzanan yükseltileri yer yer 1500 m.'leri aşan Toros Dağlarının bu kesimdeki uzantılarıyla sınırlanmaktadır. Ova tabanından İslahiye-Fevzipaşa demiryolu ve kara yolu geçmektedir. Arazi genelinde basık tepeler ve

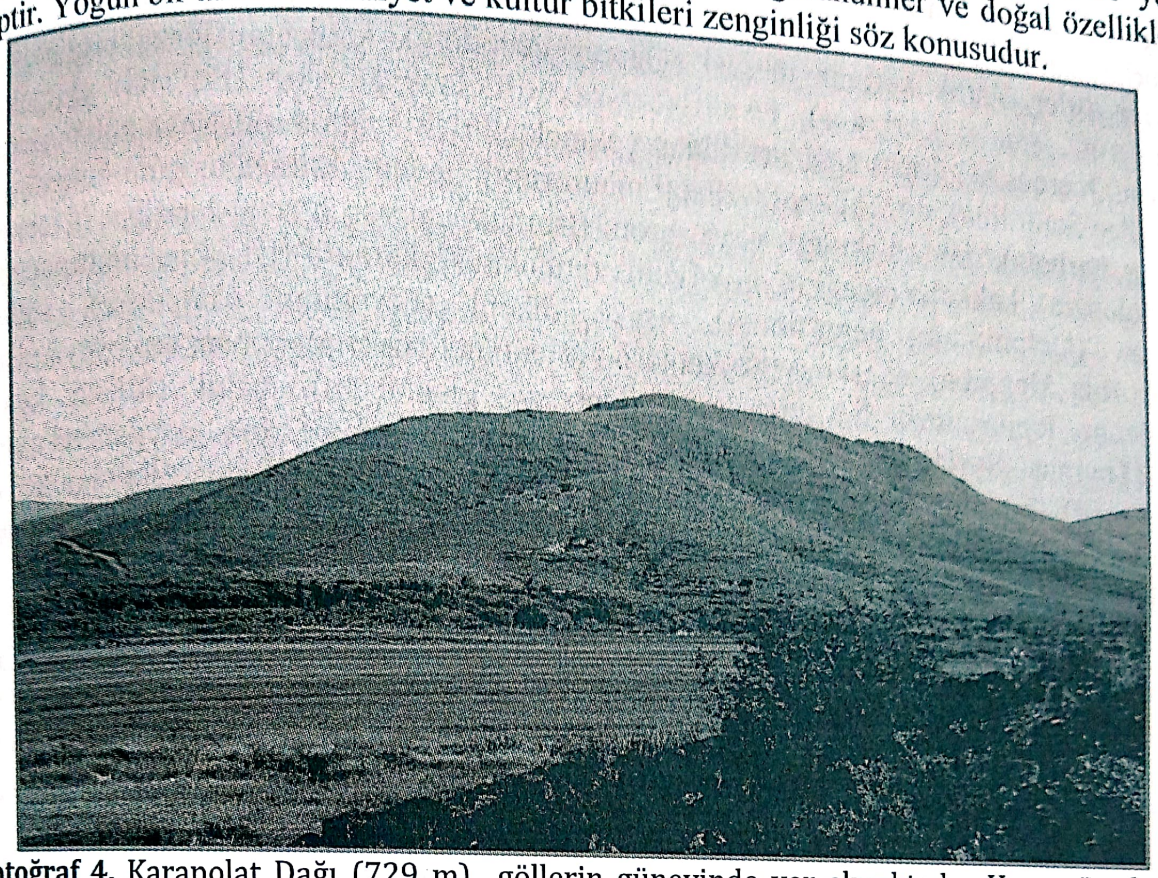
bunlar üzerinde yaşanmış antik çağ höyük yerleşmeleri ve güncel olarak çiftliklerin yoğunluğu açısından dikkat çekmektedir. Gölün deniz seviyesinden yüksekliğ 485 m. kadardır. Çevresinde 500-550 m. Yükseltili basık tepeler yer alır. Bunların en yüksekleri güneydeki Karapolat Dağı(730 m.), kuzeyinde Kengerliger T.(544 m.), Doğusunda Yüksek T.(647 m.) ve Çamlıtaş T.(633 m.) yer almaktadır (Harita 2, Fotoğraf 4).

Harita 2. Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası

İklimin elverişliliği ve Akdeniz ikliminin ılıman karakteri jeomorfolojik oluk sayesinde bu kesimlere kadar rahatlıkla sokulabilmektedir. İslahiye'de yıllık sıcaklık ortalamaları 16.6 C°, Kış ortalamaları 6.2, ilkbahar 15.2 yaz, 26.4 ve sonbahar18.7 C° dir. Yıllık yağış tutarının 821.3 mm olduğu İslahiye'de En yağışlı mevsim 450 mm ve %54.9'luk oranla kıştır. Onu %28.7(236 mm) ile İlkbahar, % 15.2(124.6 mm) ile sonbahar ve % 1.2(9.8 mm) ile yaz takip eder. Sıcaklıklar açısından Ocak, şubat, mart, kasım ve aralık aylarında 18.8 günlük don olayı görülmektedir. Dolayısıyla Akdeniz iklim özellikleri karakteri karasallığın etkisi ile İslahiye ve çevresinde nispeten bozulmaktadır. Batı ve kuzeybatıdan batı sektörlü garbi denilen serin rüzgârlar ile Nur dağlarından ovaya doğru esen fön karakterli sıcak rüzgârlar egemendir. Hakim rüzgar yönü batı ve kuzey olduğu için

ağaçlarda bariz bir filonlaşma veya bayrak şeklinde tek yöne eğilme söz konusudur. Nispeten kuraklık ve termik genliği de artırıcı bu lokal koşullar nedeniyle yöre narenciye dışındaki diğer Akdeniz kültür bitkilerinin tarımına imkân vermektedir. Yine de yöre şaşırtıcı yükselti zıtlığı sayesinde ilginç tarımsal, kültürel görünümler ve doğal özelliklere sahiptir. Yoğun bir tarımsal faaliyet ve kültür bitkileri zenginliği söz konusudur.

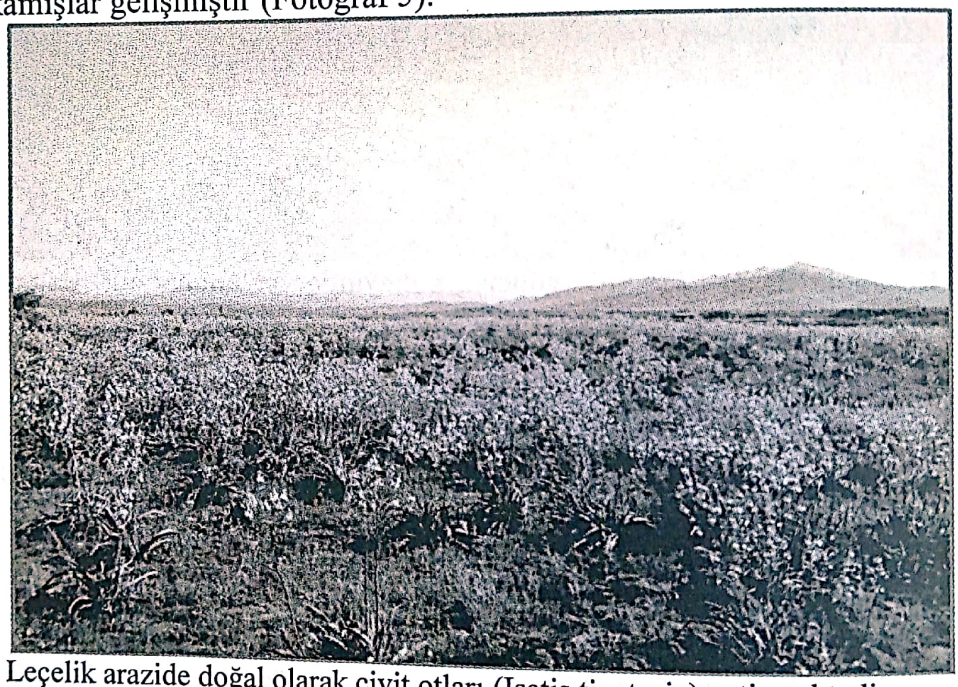

Fotoğraf 4. Karapolat Dağı (729 m) göllerin güneyinde yer almaktadır. Uzun süre krom madeni çıkarılmıştır.

İslâhiye İlçesi'nin kuzeyinde Karasuyun Gözü Gölü'nden(Karagöl veya Emen olarak da bilinir) çıkan sular Karaçay(Karasu) deresi olarak akışa geçmektedir. Güney yönünde akarak İslâhiye Ovası'nın ortasından geçerek Çayına karışır. Bu çay il sınırları içinde 35-40 km aktıktan sonra, Hatay il sınırlarına girer. Hatay il sınırları içinde Kırıkhan'ın kuzeyinde, İslâhiye'nin batısındaki Amanos Dağları'nın doğu yamaçlarından çıkıp 15-30 km aktıktan sonra il sınırlarını terk eden bir başka kolla birleşir. Daha sonra Amik Ovası'nda dökülen Karaçay Maraş'tan Afrika'ya kadar uzanan büyük çöküntü alanının ülke sınırları dışında kalan güney havzalarının sularını toplayan Asi Irmağı'yla, Hatay yöresinde birleşerek Akdeniz'e dökülür. Karaçay'dan İslâhiye Ovası'nın sulanmasında geniş ölçüde yararlanılmaktadır.

İslahiye Çayı ve Gaziantep ilindeki akarsular ve bu akarsuları besleyen kolları önemli ırmak balığı ve sulak alan canlı türlerine sahiptir. Karasu deresi(İslahiye) yakın bölge göl sularında türlerden Alburnus qalilus(Gökçe Balığı) A. Adanensis(Adana Gökçe balığı), Sotalia Fluviatilis guianensis. (Haliç yunusu) ya da Tucuxi, Atherina boyeri (Gümüş balığı) A. Chantrei(yosun balığı), A. Anguilla(yılan balığı), Chondrostoma Kinzelbachi(kızılkanat, tatlısu kefali), P. Kervillei(yusufçuk), Nemacheilus hamwii, Schistura ceyhanensis(Ceyhan Sazanı) ve S. Namiri(Işın yüzgeçli balık/sazan) türlerine sadece Asi Havzası ile bağlantılı olan Afrin Çayı ve Karasu Deresi'nde rastlanmıştır. Tatlı sular biyolojik ve ekolojik yönden oldukça büyük öneme sahip olan doğal kaynaklardır. Bu doğal kaynaklardaki biyolojik çeşitliliğin korunması ve devamlılığının sağlanması açısından bu ortamlarda yaşayan canlı türlerinin tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Oldukça kalın, orta kalınlıkta kırmızı kahverengi topraklar ile alüviyal topraklar göl ve yakın çevresinin başlıca toprak tiplerini oluşturmaktadır. Doğal bitki örtüsü olarak Akdeniz iklim bölgesi bitki özelliklerini yansıtmaktadır. Dağlık alanlar ve platonun yüksek kesimlerinde nitelikli ormanlar, ova kenarı ve platonun alçak kesimlerinde meşe ve maki unsurları hâkim vejetasyonu oluşturmaktadır. Ova tabanlarında ise step türleri yaygındır. Hakim türler olarak kermez meşesi (Qercus coccifera), kızılçam (Pinus brutia), ardıç (juniperus), sandal (Arbutus), tespih (Stryrax officinalis), sakız (Pistacia) ve palamut meşesi(Quercus aegilops) ağaçları dikkat çekmektedir. Binyaprak otu veya çoban perçemi (Achillee Santolina), deve dikeni (Alhagi maurorum), geven (Astragalus gummuifer), yulaf (avena barbata), tavşan bıyığı veya brom(Bromus macroschyus), hindiba (Cichorium galndulosum), kahkaha çiçeği (Convolvulus reticulatus), karanfil (Dianthus multipuctatus), hazeran (Delphinium peregrinum), eşeke dikeni (Eryngium campestre), sütleğen (Euphorbia Aleppica), gensian veya kantaron (Gentiana oliveria), yabani arpa veya pisipisi (Hordeum leporinum), havaciva otu (Onosma giganteum), nakıl (Silene kotcyi), kekik(Thymus Syriacus),tırfil veya üçgül (Tirifolium campesrte), peygamber çiçeği (Cantourea), kılıçotu (Hypercum), Çivit otu (Isatis tinctoria), adaçayı (Salvia) ve sığır kuyruğu (Verbascum) gibi türler de stepin karakteristik türleridir. Karasu boyunca sucul bitkiler ve kamışlar gelişmiştir (Fotoğraf 5).

Fotoğraf 5 Leçelik arazide doğal olarak çivit otları (Isatis tinctoria) yetişmektedir.

3.Beşeri Çevre Özellikleri

İslahiye çevresi köklü bir yerleşme tarihine sahiptir. Elverişli coğrafi konumu, iklim özellikleri, su kaynakları, münbit ova ve su kaynakları yörenin erken dönemde iskana açılmasına ve medeniyetlerin kurulmasının başlıca sebepleridir. Bu durumu ova tabanı ve çevresindeki höyük yerleşmeleri, özellikle Tilmen Höyüğü ve Yesemek heykel atölyesi gibi unsurlar açık bir şekilde göstermektedir.

Tilmen Höyük, İslahiye İlçesinin 10 km. doğusunda, Karasu çayı kıyısında bulunmaktadır. Tilmen Höyük, İslahiye ve civarında sayıları 50' yi geçen höyüklerin en büyüklerinden birisi olup, 21 m. yüksekliktedir. Surlar yer yer dörtgen şeklindeki kulelerle takviye edilmiştir.

Höyüğe ait buluntular eski Mezopotamya ve Suriye kültürleri ile eski Anadolu kültürleri arasındaki bağı ve karşılıklı ilişkiyi göstermektedir. Tilmen Höyük ilk olarak

1958 yılında Prof. Dr. Bahadır ALKIM ve Asistanı Refik DURU tarafından tespit edilmiş ve arkeolojik kazılar 1972 yılına kadar aralıklarla devam etmiştir.

Yapılan bu arkeolojik kazılar neticesinde höyüğün üzerinde kalın bir moloz tabakası altında anıtsal yapılar ortaya çıkartılmıştır. Bunlar arasındaki büyük bir yapının en erken evresi, planı ve ortostatlı duvarları ile Antakya yakınında Amik Ovası'ndaki Alalah höyüğünün 7. kat sarayına çok benzemektedir. Bu dönemde, Yamhad Krallığı'nın merkezinin Halap(Halep) olduğu ve Kral Yarım-Lim zamanında Alallah'ın bir süre bu krallığın başkenti olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bir Mari (Tel Hariri-Suriye) çivi yazılı belgede de, Yamhad'ın 20 krallıktan oluşan bir birlik olduğu yazılıdır. Bu bilgiye dayanarak Tilmen Höyükteki sarayın en erken evresinin Erken Tunç Çağı(M.Ö.2000) yani Alalalah'ın 7. tabakasıyla çağdaş olduğu ve Tilmen'in bu 20 krallıktan birinin merkezi, yani Yamhad krallığına bağlı bir prenslik olduğu düşünülmektedir. Yapılan kazılar sonucu buranın tarihinin M.Ö. 4000 yılında başladığı M.Ö III.bin yılının son döneminde büyük bir şehir olduğu ortaya çıkmıştır. En görkemli dönemini ise M.Ö. XVIII-XV. yüzyıllarında yaşamıştır. Bu dönemde Tilmen Halep Kralığı'nın yasal krallıklardan birinin vasali(beylik) idi. Tilmen Höyük, Anadolu'da bölgesinin Hattuşa'dan sonra en görkemli şehirlerden birisi olmuştur.

Höyüğün kuzeydoğusunda 8 metre yüksekliğinde, 17 basamaklı ve rampayla çıkılan yuvarlak kuleler vardır. Şehir iç ve dış kaleden oluşmaktadır. Yani iki surla koruma altına alınmıştır. Kalenin surları büyük ve düzgün kesme taşlardan yapılmıştır. İnanılmaz büyüklükte ve tonlarca ağırlıktaki taşlarla yükselen surlar kentin görkemini gözler önüne sermektedir. Surlar kazamatlı duvar tekniğinde ve birbirine yaslanan masif bloklardan yapılmıştır. Kentin asıl giriş kapısı doğudadır ve iki yanı kapı aslanlarıyla korunmuştur.

Bu kapının dışında biri kuzeybatıda, öteki güneybatıda yer alan iki ufak giriş daha vardır. Sarayın girişi de bu güzelliği bizlere kanıtlar niteliktedir. Yapılan kazılar sonucu höyükten pek çok araç-gereç, çanak-çömlek, takılar, mühürler, ortostat, ziynet ve süs eşyaları çıkarılmıştır.

Günümüzde de artan bir şekilde yöre yoğun bir tarım ve yerleşme sıklığına sahiptir. Geniş alanlı çiftlikler(15 bin dönüm kadar), dam(hayvan besi çiftliği/ahır) ve pey(pay da denir) gibi yerleşme şekilleri vardır. Göl arazisinin içinde bulunduğu arazi de İslahiye'nin en eski çiftliği olup, Tayfur Çiftliği olarak bilinmekte ve Osmanlı mülkiyet sisteminin devamı olarak fakat Cumhuriyet döneminde özel mülkiyete dönüştürülmüştür. Bu çiftliğe akraba ve komşu Hamzaoğlu çiftliği, Mehmetağa Çiftliği gibi çiftlikler vardır. Artan ulaşım ve teknik imkânlar şehirler kadar kırları da cazip hale getirerek, modern çiftlik, bağ evleri, bahçe evleri gibi yerleşme şekillerinin yaygınlaşmasına sebep olmuştur. Geniş çiftlik arazileri, entansif tarım desenleri, organik ürün yetiştirme imkânları, dağ ova zıtlaşması, otoyollar, demiryolları, tüneller ve viyadükler, rüzgar tribünleri ile yöre adeta western manzaralar sunmaktadır. Gerek İslahiye gerekse Fevzipaşa önemli demiryolu istasyonlarına sahip olmaları, yol kavşağında bulunmaları nedeniyle büyük bir stratejik önem taşımaktadır.

Yöre kurtuluş destanlarının yazıldığı köy, kasaba ve şehirlere sahip olduğu içinde büyük öneme sahiptir. Her karışı, şehit kanı ve destanlarıyla doludur. Maddi ve maddi olmayan zengin kültürel unsurlar açısından da ülkemizin dikkat çeken yörelerinden biridir. Kısa süreli etütlerimiz sırasında bile bunların pek çoğunu bir arada görmek mümkündür.

Modern üretim tekniklerinin sürdürüldüğü yörede biyolojik mücadele benimsenmiş olup Çukurova Üniversitesi entomolog ve fitopataloglarınca geliştirilen faydalı böcek denilen organizmalar zararlı mücadelesinde bulunulmaktadır.

Yöre mutfağının zenginliği, uğraşılan tarım branşları ve üretim biçimleri bunların bazılarıdır. Su imkânının bulunduğu yerlerde her türlü bağ-bahçe ürünü yetiştirilirken, kurak alanlarda antik çağdan beri zeytin üretimi dikkat çekmektedir. Pamuk ova tarımının başlıca üretim unsuru olmasına rağmen son yıllarda talebe göre değişen, biber ve tahıl tarımı da yaygınlık kazanmıştır. Orman ve maki küçükbaş hayvancılık açısından doğal kaynaktır, keçi besiciliği ağırlık taşımakta, mera ve besi hayvancılığı şeklinde sığır yetiştiriciliği de gelişmiş ekonomik faaliyetlerdir.

4. Karasuyun Gölü ve Yüzen Adalar

Çeşitli derinliklere sahip göllerin yüzeyinde adeta bir sal gibi hareket eden bloklara "yüzen ada" (Floating island) denilmektedir. Yöreden yöreye değişmekle birlikte bu gibi oluşumların farklı isimlerle bilindiği bir gerçektir. Yüzen adalara verilen yersel isimlerin başında; hopal, hopa, kopuk, gezen ada, saz ada, sazak gelmektedir (Girgin-Bulut, 2003: 189, Bulut, 2012,).

Yüzen ada bulunan doğal göllerin derinliğinin 9-10 m.yi pek geçmediği bilinmesine rağmen adaların kalınlıkları yer yer 80-100 cm.ye yaklaşmaktadır. Adaları oluşturan kütlelerin kesitleri incelendiğinde gelişme aşamaları açısından üç tip ayırt edilebilir. Bunlar başlangıç, gelişme ve tamamlanma safhasındaki yüzen adalar şeklindedir. Gelişmenin başı ve erken dönemlerinde ise bitkisel maddenin yoğunluğu, kütlenin inceliği, toprak yani inorganik maddelerin azlığı dikkat çekmektedir. Bu durum ada oluşumunun henüz gelişme aşamasında olduğunu göstermektedir. Gelişen adalarda kütlenin kalınlığı artarken, adayı oluşturan yapıda kil, mil ve toprak oranı yükselmektedir. Ada gelişiminin son safhasını ise göl yüzeyine kaplayacak şekilde yüzen kütlenin büyümesi ve örtü kalınlığının artması oluşturur. Artık yörede göl ve ada özelliğinden çok turbalıktan söz etmek gerekir (Tablo 1). Bu anlamda ülkemizdeki yüzen adaları inceleyecek olursak aşağıdaki tablo ve sınıflama ortaya çıkacaktır.

Tablo 1. Türkiye'deki yüzen adaların oluşum aşamaları itibariyle sınıflandırılması

Gelişme Safhası Grubu	Adalar	Kalınlık (cm)	Yükselti (m)*	Vejetasyon
Başlangıç (ilk)	Arsiyan	50-60	2529	Alpin Çayırlar
	Büyük Göl	60-70	2385	Alpin Çayır
	Saklıgöl	60-70	1000	Çalılık Akdeniz
	Göllü Mezra	30-40	1700	Orman, Alpin Çayır
	Zökün Gölü	50-60	1650	Antropojen Step
	Demirözü(Gülnar)	60-70-100	1350	Maki
Gelişme (orta)	Solhan	80-100	1355	Meşelik
	Ürük,	60-70	1700	Antropojen Step
	Gölbel	120-150	1340	Orman
	Karasuyun Gözü	60-70-100	447.3	Step
Tamamlanma (son)	Sülük Gölü-Olur	100-120	1600	Orman, Antrojen Step
	Yaylayanı	150-200	1530	Orman, Alpin Çayır
	Göndüren	120-150	1176	Step, Çalılık
Karmaşık	Ladik	200-300	870	Meşe, Çam
	Çat Barajı	300-400	1400	Step

**Ölçümler harita üzerinden, GPS yardımıyla ve ölçülerek elde edilen bilgilerden verilmiştir. Yorumlar gözlemlerimize dayanmaktadır.*

Yukardaki değerlendirmeler ve tablonun incelenmesinden çıkarabildiğimiz ölçüde Karasuyun Gözü yüzen adaları başlangıç ile gelişme aşaması arasında bir oluşum sürecine sahiptir. Su yüzeyinin aşırı düşmemesi ve negatif olarak değişmemesi ile suyun aynı düzeyde ve hacimde kalması nedeniyle ötrofikasyonun artmayışı ada gelişimini

yavaşlatmaktadır. Dolayısıyla göl yüzeyinin tamamen bitkiler ve adalarla kaplanması sürecinin uzayacağı ve koruma endişesinin minimum olduğu adalarımızdan biri olduğu rahatlıkla söylenilebilir.

Karasuyun Gölü 455 m. yükseltide ülkemizde yüzen ada bulunan göllerin en düşük irtifada olanıdır. Kabaca kuzey-güney uzanımlı gölün uzun kenarı kısa kenarının iki katıdır. Etrafı leçe bloklarıyla da tahkim edilmiş göl zengin bir balık varlığına sahiptir. Avcılar için önemli bir sulak alandır. Göl suları tatlı su niteliğine sahip olup, içilebilir niteliktedir. Sıcak Akdeniz ikliminde içme suyu ve sulama suyu temini maksadıyla eşsiz bir doğal kaynaktır. Yerinde yapılan ölçüm ve mülakatlarla gölün derinliğinin 7-10 arasında değiştiği belirlenmiştir. Gölü besleyen küçük dereler ve bol debili kaynaklar bulunmaktadır (Fotoğraf 6, Tablo 2).

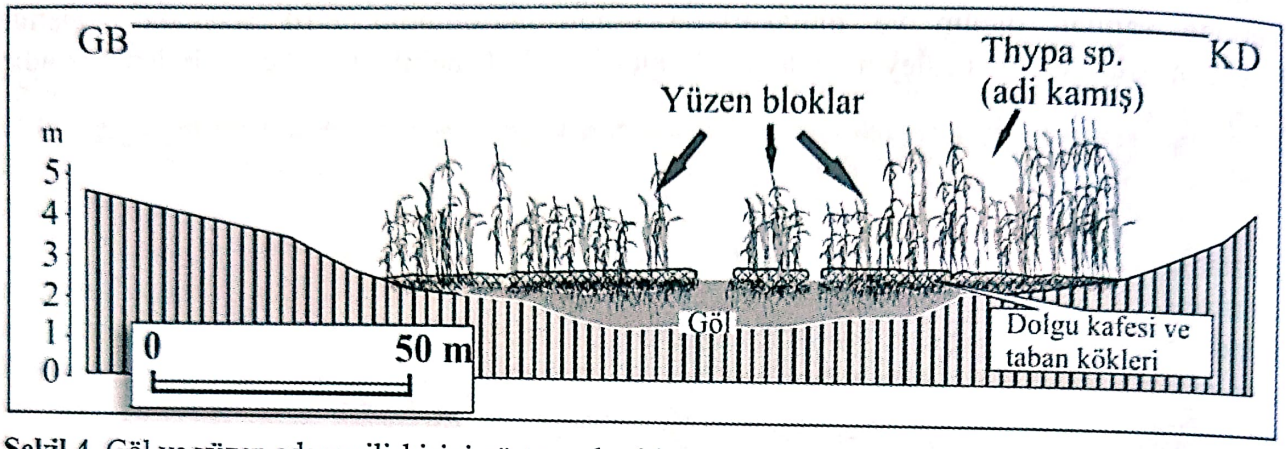

Fotoğraf 6. Islahiye İlçe merkezi yakınlarındaki Tilmen Höyük yakınlarında leçelik arazi içerisinde Karasuyun Gözü gölü denilen göl içerisinde yaklaşık 2 da. lık bir yüzen ada vardır.

Tablo 2. Karasuyun Gözü Gölü ve yüzen adalarına ilişkin morfometrik ölçümler.

Özellik	**Boyutlar**
Gölün çevresi yaklaşık	688.7 m
KB-GD doğrultusunda uzunluğu	208.8 m
E-W uzunluğu	184.8 m
Derinlik	7-10 m
Bağımsız ada sayısı	1
Yüzen ada grubu (birbiriyle bağlantılı)	5
Adanın boyu	40 m
Adanın eni	30 m
Adaların alanı	2000 m^2
Gölün yüzölçümü (bataklık alan hariç)	1096.7 m^2
Bataklık dâhil göl sahası	4997.3 m^2
Adaların kütle kalınlığı	60-70-100cm

Yüzen adanın sayısı zaman zaman değişmekte genellikle bir bütün halinde görülmekle beraber, ülkemizin diğer yüzen ada bulunan göllerinde olduğu bu gölde de birden çok yüzen ada bulunmaktadır. Adalar kuzey ve kuzeybatıdan esen garbi rüzgârının etkisiyle genellikle gölün güney kesiminde toplanmakta, uzun kamış örtüleri adaları bütünmüş gibi göstermektedir. Ancak yöreye yaptığımız iki farklı ziyaret ve gözlemlerde göl içerisinde adaların bulunduğu konum, pozisyon ve şekillerinin önemli değişiklikler gösterdiği tespit edilmiştir (Şekil 1).

Şekil 4. Göl ve yüzen adanın ilişkisini gösteren kesiti.

Bu göldeki oluşum diğer yüzen adalardan farklıdır. Her şeyden önce gölün kıyılarında dev kaya bloklarının varlığı yüzen sazların ve onların birbirine örülmesi ve alanını genişletmesiyle oluşan adaların kıyıyla bağlantısı bulunmamaktadır (Fotoğraf 7). Ayrıca adaların toprak oranının azlığı oluşumun genç olduğu anlamına gelmektedir. Adaları oluşturan kütle 60-70 cm kalınlığındadır. Gölün bulunduğu sahada ise gövde çapı 1-1,5 cm, boyu 4 m ye yaklaşan adi kamış (Thypa) türlerinden olan Phyragmites australis sp., yer almaktadır. Tohumları kuşlar için önemli bir besin kaynağı olan kamışların ekonomik değeri olmasına rağmen yörede herhangi bir kullanım alanı bulunmamaktadır.

Fotoğraf 7. Gölün güneyinde çeşitli ebatlarda 5 adete birbirine yaslanmış yüzen ada bulunmaktadır. Kış mevsiminde rüzgar yönü değişince adalar kuzeybatıya taşınmakta, bahar ve yaz ayların garbi yeli etkisiyle güneydoğuya toplanmaktadır.

Fotoğraf 8. Gölün güneyinde çeşitli ebatlarda 5 adete birbirine yaslanmış yüzen ada bulunmaktadır. Kış mevsiminde rüzgar yönü değişince adalar kuzeybatıya taşınmakta, bahar ve yaz ayların garbi yeli etkisiyle güneydoğuya toplanmaktadır.

Sonuç olarak Gaziantep İli, İslahiye İlçesi'nin Bostanağa(topoğrafya haritasında Bostanağa olarak geçmektedir) mezrasında bulunan Adalı gölde bulunan yüzen ada çevre sakinlerince bilinmekte olup, önceki çalışmalarımızda da zikredilmiştir. Ancak yörenin Akdeniz Bölgesi'nin özel şahıs arazisinde bulunması leçelik alanlar içinde yer alması nedeniyle seyrek yerleşilmiş alanlarından biri olması nedeniyle yeterince tanınmamakta ve tanıtılamamıştır. Karasuyun Gözü Gölü, oluşum açısından volkanik arazi laboratuvarı özelliği taşıyan bir sahada yer alması bakımından da ilgi çekmektedir. Çünkü ova tabanında oluşan ve basık sırtlarla ayrılan üç hatta dört-beş küçük göl birbirine yakın konumlarda bulunmaktadır. Göllerde su seviyesi yaz kış değişmemektedir. Çünkü ova tabanında yörede göz denilen gür kaynak suları çıkmaktadır. Gölde bahar başlarında belirgin bir yükselme(yörede şişme denir) olsa bile çevresi blok bazalt kayalardan oluştuğu için kayalar arasından da çay debisinde sular akışına devam etmektedir. Hatta bu kayalar arasında da balıklar uygun yuvalanma ve hareket imkânı bulmaktadır. Dolayısıyla leçe arazisinin kendine has bir biyom özelliğinden bahsetmek mümkündür. Tahtalı barajı ve diğer engellerle akarsu yatağının inkitaya uğratılmasına rağmen Asi nehri faunal özellikleriyle Karasuyun özelliklerinin benzerlik göstermesi de bu yapılarla ilişkili olsa gerekir. Bu bakımdan bu sulak alanlar olta balıkçılığı ve avcılık sporları potansiyeli yüksek alanlardır.

Göl ve yüzen ada ekin, pamuk ve biber içerisinde İslahiye şehir yerleşmesinin yakınında yer almaktadır. Bu yönüyle Karasuyun Gözü adaları da Honaz-Yukarı Dağdere Saklıgöl, Zökün Gölü ve Demirözü Adalı Göl gibi devamlı bir yerleşmeye en yakın yüzen adalardan biri olma özelliğine sahiptir. Önemli bir sulak alan, kuş barınma ve üreme sahasıdır. Ziyaretçiler genellikle yakın çevreden gelenler ile yüzen ada ve göl hakkında bilgi sahibi olan sınırlı sayıda insanlardır. Yeterli tanıtım yapıldığı takdirde Karasuyun Gözü Yüzen Adaları ile diğer göller önemli bir ziyaret yeri ve tur operatörleri için alternatif bir turizm öğesi ve güzergâhı olacaktır. Göldeki balık zenginliği ve av imkânları olta

balıkçılığı için önemli potansiyele sahiptir. Çevrede herhangi bir düzenleme söz konusu değildir, ulaşım tarım alanlarını içinden sağlanmaktadır. Sulama ve yağış sonrası biriken sular ulaşımı imkânsızlaştırmaktadır.

Önceki çalışmalarımızda da sıklıkla vurguladığımız ve bu çalışmadan da anlaşılacağı gibi ülkemizin biyolojik çeşitliliği, jeomorfolojik zenginliği, kültürel turizm, eko turizm potansiyeli oldukça yüksektir. Geleneksel yaşam, doğayla iç içe oluş, kırsal yaşantıda doğal zenginliklerimizi günümüze kadar önemli ölçüde korumayı başarmıştır. Artan doğa bilinci, doğa koruma düşüncesiyle birlikte yeni zenginliklerin ve doğal ortamların tanınması ve kamuoyunun dikkatlerine sunulması süreci birlikte işlemektedir. Bu durum bizleri, doğal yapısını, ekolojik dengelerini çoktan kaybetmiş yeniden kazanmaya çalışan gelişmiş batılı ülkelerin aksine yeni tanıdığımız ve korunmuş adeta el değmemiş bir şekilde sahip olduğumuz doğal yapımızı korumak ve değerlendirmek anlamında çok şanslı olduğumuz gerçeğine götürmektedir.

Bölge ekonomik faaliyetlerin yanında, morfolojik zenginliği, hidrografik çeşitlilik, bitki türleri, yaban yaşamı, kır ve kıratlı yerleşmeleri, kültürel miras gibi yüzlerce çekiciliğe sahiptir.

Bu anlamda yapılacak benzer araştırmalar yeni yüzen adalı göller, yüzen adalar, biyolojik zenginlik, eko turizm kaynağı ve kültürel motifler doğuracaktır.

Adalı Göl ve yüzen adanın tanıtımı ile ilgili bazı küçük önlemlerin alınması gerekmektedir. Bunları il turizm envanterine kayıt, İslahiye şehir tabelalarına yol ayırım levhasına ilave yüzen ada turistik mahal tabelası ve fotoğrafı konulması, ziyaretçilerin konaklama ve dinlenme mekanlarının düzenlenmesi, ta tu ta uygulaması şeklinde ekolojik turizm girişimleri olarak sıralamak mümkündür.

Göl çevresinin doğal yapısını bozmayacak, sulak alan ekosistemine zarar vermeyecek mütevazı düzenlemelerle çevre ziyaretçilerin tahribinden korunabilir. Balık varlığı yoğun kuş varlığının da nedenidir. Önemli kuş göç yolları üzerinde bulunması nedeniyle de ornitolojik zenginlik kuş gözlemciliği imkanları sunmaktadır.

Çünkü bu anlamda çiftlik turizminin geliştirilmesi, geleneksel Türk mutfağı, el sanatları, yaşam tarzı dünyaya açılabilir. Tarih ve doğayla iç içe egzotik bir tatil geçirme imkânı bulunmaktadır. Tarihten kalma çiftlik geleneği ile modern çiftlikler birbiriyle harmanlaşmış durumdadır. Organik ürünler üretimi, geleneksel hasat yöntemleri, ürün hazırlama gibi etkinliklerle turistik aktivite çeşitlendirilebilir.

Kaynakça

BİNGÖL, M. H., 2002. "Afyonkarahisar" . Skylife Dergisi, S. 5, s.88-98, İstanbul.

BULUT, İ.-GİRGİN, M., "Floating Islands Of Turkey"European Association of Geographers, Athens Annual Meeting 2011, 2-5 June, Athens, Greece,

BULUT, İ.-ZAMAN, M.-KOPAR, İ.-ARTVİNLİ, E., 2008, Göze Dağı (Yalnızçam Dağları) Kuzeybatısındaki Arsiyan Yaylasında Göller ve Yüzen Adalar, Sosyal Bilimler Dergisi, Atatürk Üniversitesi, Fen-edebiyat Fakültesi, Cilt 8. Sayı...40, Erzurum.s.133-153

BULUT, İ., (2011), Floating islands of Turkey, The 2nd International Geography Symposium-Mediterranean Evironment 2010 Procedia - Social and Behavioral Sciences, Volume 19, 2011, Pages 526-531,

BULUT, İ., Floating Islands and Researches of Turkey's Floating Islands, Proceedings, Sıxth International Conference Glaobal Changes and Regional Deevlopment, Sofia University "St.Kliment Ohridski" Faculty of Geology and Geography, 16-17 April, 2010, Sofia, Bulgaria, p.233-237.

BULUT, İ.-HADİMLİ, H., (2010). Altıparmak Dağı Kuzeydoğusundaki Koçdüzü Yaylasında Göller ve Yüzen Adalar (The floating islands and lakes in Koçdüzü Platou in northeast of Altıparmak Mountains), Standard Ekonomik ve Teknik Dergi, Yıl: 49, Sayı 576, 92-101, Ankara, Turkey.

BULUT, İ.-KOPAR, İ.-ZAMAN, M., (2009). Karadeniz Bölgesindeki Yüzen Adalara Yeni Bir Örnek: Zökün Gölü Yüzen Adaları (Tortum-Erzurum) (New floating islands in Black Sea Region: Lake Zökün floating islands Tortum-Erzurum) Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 8., Sayı 41, 215-230, Erzurum, Turkey.

BULUT, İ.- GİRGİN, M., (2010). Gölbel Gölü ve Yüzen Adalar (Gölbel Lake and floating islands), Tabiat ve İnsan, TTKD yay., Yıl.44, Sayı:1, s.3-10, Ankara, Turkey.

BULUT, İ.- YÜRÜDÜR, E., (2011). Ladik Gölü Yüzen Adaları (Ladik Lake and floating islands), Tabiat ve İnsan, TTKD yay., yıl:44, Haziran 2011, Ankara, Turkey.

BULUT, İ.-AKBULUT, G., (2010), Ürük Köyü Çıplak/Cılbah Göl ve Göndüren Gölü Yüzen Adaları (Divriği-Sivas), Floating Islands of Urük Vilage Ciplak/Cılbah Lake and Göndüren Lakes(Divrigi-Sivas), Tabiat ve İnsan, TTKD yay., Yıl.44,Aralık 2010, Sayı, Ankara, Turkey.

BULUT, İ.-KARABULUT,Y-ZAMAN, M.-KARABULUT, E.-AKBABA,A., 2011, Gölyanı Yaylası ve Yaylayanı Gölü Yüzen adası(Yağlıdere-Giresun), Standard, Ekonomik ve Teknik Dergi, Yıl:50, Sayı 585, Şubat 2011, Ankara, s.96-106

BULUT, İ.-KANTÜRK, G., (2010). Denizli-Honaz-Yukarıdağdere Köyü Saklıgöl Yüzen Adası (The Floating Island: Saklıgöl in Denizli-Honaz-Yukarıdağdere Köyü), Standard Ekonomik ve Teknik Dergi, Yıl: 49, Sayı 573, 88-92, Ankara.

BULUT, İ., 2012, Türkiye'nin Yüzen Adaları(Türkiye Coğrafyasında Yeni Bir Kavram/An Unexplored Territory in Turkish Geography), Atatürk Üniversitesi Yayınları No:1005, Edebiyat Fakültesi Yayınları No:138, Araştırmalar Serisi No: 114, Erzurum

CEYLAN, M. A., 1998. Baklan-Çivril Havzası ve Yakın Çevresinin Hidrojeomorfolojik Etüdü (yayınlanmamış doktora tezi). Marmara Üniv., Sos. Bil. Ens., İstanbul.

CHRİSTOFFERSON, R.W., 1994. Geosystems. Macmillan College Publishing Company, New Jersey.

DUZER, C.V., 2001. "Preliminary Note on the Floating Islands of Zacaton Sinkhole, Mexico. Aquaphyte Online. A Newsletter abaut Aquatic, Wetland and Invasive Plants, Florida.

GİRGİN, M.,-BULUT, İ., 2001. "Yüzen Adalar". TSE Standart Der., S. 474, s. 42-47, Ankara.

http://plants.ifas.ufl.edu/aq-w01-2.html

http://www.ntvmsnbc.com/search/res_sec.asp?ps=AN&erb=WEA

KAİSER, S.,-OSTERMANN, W., 1970. Fahr mit in die Welt I. Band Deutschland (4.Baskı), Münih.

KERİBAR, İ., 1997. Ingle Gölü. Atlas Dergisi S. 47, s.54-63, İstanbul.

ÖZESMİ, U.,-SOMUNCU, M.,-TUNCEL, H., 1993. "Sultansazlığı Ekosistemi". Ankara Üniv., Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi S. 2, s.275-289, Ankara.

TDK, 1993. Derleme Sözlüğü (2. Baskı). Atatürk Kültür-Dil ve Tarih Yük. Kur., TDK Yay., S.211/7, Ankara Üniv. Basımevi, Ankara.

TÜZÜN, O., 1996. "Sultansazlığı" Atlas Dergisi S. 37, s.94-107, İstanbul.